

ZPRÁVY

VII. mezinárodní kongres klasičtých archeologů, konaný ve dnech 6.—13. září 1958 jednak v Římě (6. 9.—9. 9.), jednak v Neapoli (10. 9.—13. 9.), byl první sjezd po druhé světové válce; před jejím začátkem (v srpnu 1939) se konal VI. sjezd v Berlíně. Tradice těchto sjezdů je nedlouhá — po prvé se sjeli klasičtí archeologové ke společnému mezinárodnímu zasedání r. 1905 v Athénách; následoval sjezd v Egyptě (1909) a v Římě (1912), a po pauze způsobené první světovou válkou teprve r. 1929 v Barceloně a pátý hned r. 1930 v Alžíru. Presidentem VII. kongresu byl profesor neapolské university *Amadeo Maiuri* a generálním tajemníkem profesor university v Římě *Pietro Romanelli*.

Mezi více než 700 účastníky asi ze 40 států v Evropě, v Asii, v Africe a v Severní Americe největší počet připadl na Itálii, za níž hned následovala Francie a Německá spolková republika a d.; z lidově demokratických států, ze SSSR a z NDR bylo nás přítomno přes dvacet. Byli tu reprezentanti vlád, akademií, archeologických institutů, museí a asi 60 universit. Slavnostní oficiální zahájení bylo na Kapitoliu.

Sjezdové jednání s bohatým a rozmanitým programem, v němž byly podány výsledky posledních archeologických výzkumů a bádání, probíhalo v pěti sekcích s 2—4 subsekcemi. Úvodní přednášky a referáty I. sekce byly věnovány technické problematice archeologické a otázkám conservační práce: novým výzkumným metodám pomocí letecké fotografie, jak se jí používá v Británii (*J. Brandford*) a v Itálii (*G. Schmiedt, F. Castagnoli*), podmořským výzkumům francouzským (*F. Benoit*) a metodám geofysického průzkumu, jak jej provádí *C. M. Lerici* z Milána. O nových způsobech konservace stavitelských památek krétských, řeckých a římských referovali badatelé řečtí a italstí (*N. Platon, A. Orlandos, J. Bovio Marconi, F. Darsy, P. Romanelli*), o restaurování a konservaci maleb byli referenty *C. Brandi* a *S. Augusti*; v této souvislosti přednesli své zprávy o antické malířské technice *M. Cagiano de Azevedo* a *E. Schiavi*. Jak se restaurojí předměty ze dřeva, vyložil *S. Augusti*, a jak artefakty skleněné, *J. A. Hedvall*.

Ve II. sekci s tematikou, týkající se problémů archeologie Řecka, vystřídali se u řečnického stolku význační znalci otázek kultury krétské a mykénské (*Sp. Marinatos, J. Papadimitriou, F. Matz, F. Schachermeyr, D. Levi, O. Broneer*), a řada badatelů přinesla nové příspěvky k řešení problematiky archaické a klasické plastiky (*N. Kondoleon, B. B. Shefton, E. Brommer, V. Karageorgis, F. J. Tritsch, P. Demargne, W. Lepik—Kopaczynska*) a architektury (*G. D. Kondis, W. D. Dinsmoor*) a sdělení o novém traktování některých problémů skulptury helenistické (*L. Laurenzi, Ch. Picard*). K oblasti řeckého světa, zvláště východního, měly vztah referáty, jež přednesli *G. E. Mylonas, E. Akurgal, A. H. Dettweiler, E. Gabrici, A. M. Mansel, P. Collart, H. Metzger, M. L. Bernhardová, M. Chebab, B. Kanael* — byly to většinou zprávy o nových nálezích, k nimž se pojila řešení řeckých vztahů k Blízkému Orientu (*H. F. Musche, E. Frézouls, P. Naster*) a některých otázek z vývoje umění doby helenisticko-římské (*S. Stucchi, O. J. Brendel, A. Sadurska*).

V III. sekci, určené pro objevy a problémy archeologie předřímské Itálie, byly podány zprávy o výsledku archeologických vykopávek posledních let v oblasti někdejší Magna Graecia (*A. Maiuri, L. Bernabo Brea*) a zvláště na Sicílii (*J. Bovio Marconi, V. Tusa, A. di Vita, P. Orlandini, E. Lissi*), na něž navazovaly historické a kulturně historické dedukce pro

archeologicky zkoumané území, významné pro vztahy řeckých kolonií k domácím civilizacím (*P. Griffio, A. di Vita, D. Adamesteanu*). Referát *M. Pallottina* o vztahu Řeků k etruské kultuře doplnil *P. E. Arias*. O nejnovějším výzkumu v Etrurii informovali *R. Bloch* a *R. Bartocchini*.

IV. sekce, traktující problematiku a nálezy archeologie římské a pozdně antické, podala podle programu přehled významného archeologického výzkumu některých míst doby římské za posledních několik let, jež provedli zvláště na půdě Itálie *R. Bartocchini* (Vulci, Lucus Feroniae), *M. Almagro* (Gabii), *L. Fabbrini* (Sentinum), *F. de Ruyt, J. Mertens, F. de Visscher* (Alba Fucens), *U. Ciotti* (Umbrie) a *B. Gabričević* (Split). Probrány byly některé otázky mající vztah k římské urbanistice (*A. Boethius, E. Dyggve, G. A. Mansuelli, V. Cianfarani, J. Mertens, G. Marchetti Longhi, C. Poinsot, S. Finocchi*). Problémy římské architektury, zvláště pozdní, se zabývaly stručné referáty, jež přednesli *N. Duval, W. Sas—Zaloziecky, Ch. Delvoye, W. Reusch* a *R. Bartocchini*. K římské plastice byly zaměřeny zprávy, jež podali *M. Th. Picard, E. Condurachi, H. Jucker* a *G. Ch. Picard*.

V. sekce se věnovala archeologickým památkám v římských provinciích a rozšíření řeckých a římských artefaktů a kulturních statků mimo hranice řecko římského světa, jak se jeví podle nálezů keramiky, plastik, architektury i sídlišť zvláště v posledních letech. O západní oblasti referovali *R. Etienne, J. J. Hatt, S. S. Frere, H. Gallet de Santerre, W. Stomann, M. Almagro, B. Saez—Martin, P. De Palol*; souhrnně pojednal o řeckém vlivu v Hispanii *A. Garcia y Bellido*, o vztazích Středomoří ke krajům za Alpami *W. Kimmic*. O novějších výzkumech z doby římské v Jugoslávii referovali *M. Grbič, D. Rendić—Miočević, J. Klemenc*, o době protohele-nismu na Bosporu *V. D. Blavatskij*, o nálezech řecko-římských v Syrii *S. Abdul Hak*, o vlivu řeckém na umění parthské a budhistické pojednal *D. Schlumberger*.

Načrtnutý přehled kongresové tematiky ukazuje rozsáhlost archeologické práce a její mohutný rozvoj po druhé světové válce. Hodnotné přednášky, referáty a zprávy skoro ze všech složek klasické archeologie, z nichž některé byly doplněny dokumentárním obrazovým materiálem, ukázaly šíři poznatků, rozpracovaných nebo naznačených problémů, a podaly názornou, byť ne úplnou přehledku mezinárodní archeologické práce. Při rozsáhlosti nového památkového materiálu se problémů speciálních dotýkaly jen nemnohé příspěvky. Poměrně málo zájmu bylo věnováno keramice a ostatním drobným uměním; nebyla tu např. zastoupena antická numismatika. Také otázky umění etruské a problémy pozdní antiky byly dotčeny jen povšechně. Účastníci postrádali možnost diskusí, na které nezbylo po referátech dosti času.

Program přednáškový proložen byl exkursemi do několika archeologicky významných míst (Tivoli, Palestrina, Herkulaneum, Pompeje, Puteoli, Cumae, Baiae, Paestum) a návštěvou některých význačných muzeí, výstav a uměleckých sbírek. Pro účastníky sjezdu byly uspořádány tyto zajímavé výstavy: *Mostra della fotografia aerea* a *Mostra del Restauro* v Římě, *Mostra retrospectiva degli Scavi di Pompei* v neapolském Národním muzeu a výstava antikých šperků v Bologni.

Po skončení sjezdu se konala týdenní exkurse za odborného vedení na význačná archeologická centra na Sicílii (Palermo, Segesta, Trapani, Erice, Marsala, Selinus, Agrigentum, Gela, Piazza Armerina, Syrakusy); při této příležitosti bylo otevřeno nové archeologické museum v Gele pro tamní pozoruhodné nálezy z vykopávek poslední doby. Místo programované týdenní okružní cesty po Etrurii se uskutečnil jen jednodenní zájezd do Cerveteri a Pyrgi pod vedením *M. Pallottina*.

Sjezd byl organizován velmi dobře a program probíhal bez závad. Proto vyznělo závěrečné hodnocení v posledním zasedání cizích delegací pro italské pořadatele velmi pochvalně — a nebylo to uznání jen zdvořilostní. Výsledky sjezdového jednání byly obecně shledány jako uspokojivé a povzbuzující pro další mezinárodní spolupráci, k níž tímto kongresem byly na-

značeny možné cesty. Ukázalo se, že přes hranice států a ideologické diference je možno na platformě společného zájmu o antické kulturní a umělecké dědictví navázat užitečné osobní vztahy za společným cílem: budit, udržovat a prohlubovat zájem o významnou složku evropské vzdělanosti, pro niž přinášejí nové doklady stále objevované další výtvoři materiální. Sjezd přinesl nepochybně posilu a podporu pro mezinárodní spolupráci mezi klasickými archeology. V závěrečném zasedání bylo po delší diskusi přijato usnesení, aby se příští sjezd konal v r. 1963 v Paříži.

Gabriel Hejzlar

III. mezinárodní kongres klasických studií, Londýn, září 1959. Třetí kongres klasických studií, konaný začátkem září v Londýně, byl celosvětovým sjezdem pracovníků v oboru antického starověku a zúčastnilo se ho asi 500 delegátů ze čtyřiceti zemí všech pěti světadílů. Z ČSR byli na kongresu přítomni *akad. A. Salač* za ČSAV, *doc. L. Varcl* za pražskou universitu a *odb. as. A. Bartoněk* za brněnskou universitu se speciálním určením pro mykénologickou sekcí kongresu. Také z ostatních zemí socialistického tábora se jednání kongresu zúčastnila celá řada odborníků, nejvíce z Polska a NDR, ale též několik badatelů z SSSR, Bulharska, Maďarska a Rumunska.

Zasedání se neobíralo nějakými dílčími, předem vymezenými tématy, nýbrž mělo obsáhnout všechny hlavní disciplíny vědy o antickém starověku. Jediným myšlenkovým pojítkem mělo být jen obecné ústřední téma „Tradice a osobní přínos: nové a staré v klasickém starověku.“ Pro velký počet účastníků nemohli ovšem přednést referáty všichni přítomní delegáti, a proto se sekretariát kongresu dohodl předem s nejnámějšími odborníky světového jména o námětu jejich příspěvků, a k těm se pak na zasedání diskutovalo.

Kongres byl zahájen 31. srpna odpoledne oficiálním přivítáním delegátů a úvodní přednáškou *W. K. C. Guthrieho* (Cambridge). Vlastní jednání probíhalo potom ve dnech 1.—4. září a v těchto dnech bylo předneseno 34 referátů. Program byl přitom sestaven tak, že dopoledne byly na pořadu obecné přednášky zásadnějšího charakteru a odpoledne si účastníci vybírali vždy z několika speciálnější zaměřených přednášek, které probíhaly paralelně. Mezi těmi zaujímaly zvláštní místo příspěvky k minojsko-mykénské problematice, a vytvářely tak vlastně jedinou výrazně oddělenou sekcí kongresu.

Největší část přednesených příspěvků se týkala otázek řecké a římské literatury (a antické filosofie), resp. problematiky jazyka antických písemných památek. Řeckým písemnictvím (i s filosofií) se přitom zabývali tito badatelé: *A. Lesky* (Viedeň) hovořil na téma „Bůh a člověk v homérském básnictví“ a zdůrazňoval pro archaickou řeckou epiku zejména zásadní protiklad mezi oběma těmito činiteli, protiklad, který se v moderní době často stíral vlivem výkladů o anthropomorfismu homérských božstev. *R. Pfeiffer* (Mnichov) odmítl názor, že je možno použít vypravování o orlu a lišce z byzantské sbírky „ezopských“ bajek (Fab. Aesop. 1), k rekonstrukci fragmentárně zachované podobné bajky Archilochovy (Fr. 89 D.; P. Oxy. 2316, 8—12; P. Oxy. 2315, 1—6). *J. de Romillyová* (Paříž) srovnala u Aischyla a Euripida jejich nejdramatičtější scény, zvl. ty, které obsahují stejnou tematiku, a ukázala na nich, jak A. tíhl spíše k scénám, zobrazujícím strašlivé násilné činy, kdežto E. — v soulase s tehdejší světovým názorem, opouštějícím již víru v bohy — k vyjadřování lidského utrpení. *H. Strasburger* (Frankfurt n. M.) rozebral Thukydidovu koncepci dějin jakožto popisu a výkladu bojů o moc a postavil ji do protikladu k herodotovské snaze o podání uoeleného obrazu světových dějin se všemi jejich podrobnostmi; hellenistické dějepisceví prý pak vyrostlo z kritického spojení obou těchto směrů. *W. J. Verdenius* (Utrecht) přednesl referát o tradičních prvcích v Aristotelových náboženských názorech a o jeho vlastním osobním přínosu v nich, a podobně zkoumal i *E. R. Dodds* (Oxford) vzájemný vztah těchto dvou činitelů v Plotinových